

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

28 серпня 2021 року,

протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

28 серпня 2021 року

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПОЛІТОЛОГІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
із спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
денної форми навчання**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИК:

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
доктор філософських наук, професор
25 серпня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських наук,
професор
28 серпня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук
28 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ЗМІСТ

стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
	1.2. Лекції	–	4
	1.3. Семінарські заняття	–	8
	1.4. Самостійна робота студентів	–	20
	1.5. Індивідуальні завдання	–	22
	1.6. Підсумковий контроль	–	22
2.	Схема нарахування балів	–	25
3.	Рекомендовані джерела	–	26
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	29

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва тем	Кількість годин											
		Денна форма						Заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1.	Політологія як наукова система знань про політику	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
2.	Основні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної політичної думки	10	2	2	-	-	6	11	1	-	-	-	10
3.	Політична влада та механізм її функціонування у соціумі	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
4.	Демократія та громадянське суспільство як принцип та спосіб організації політичної системи суспільства	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
5.	Політичні ідеології	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
6.	Політичні партії та громадсько-	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8

№ теми	Назва тем	Кількість годин											
		Денна форма					Заочна форма						
		усього	у тому числі				усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.
	політичні рухи в суспільстві												
7.	Політична культура та політична свідомість	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
8.	Політичні технології та політичні комунікації	10	2	2	-	-	6	12	1	1	-	-	10
9.	Україна в міжнародних політичних відносинах	10	2	2	-	-	6	9	1	-	-	-	8
	Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	2	-	-	78

1.2. Лекції

№	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Політологія як наукова система знань про політику	2	-
1.1.	Політика як соціальне явище.		
1.2.	Політичні відносини, політична свідомість, політична організація як складові елементи політики.		
1.3.	Предмет, об'єкт та функції політології.		
1.4.	Категорії, поняття та закони політології.		
1.5.	Місце і роль політології в системі соціально-гуманітарного знання.		
2.	Основні етапи розвитку світової та вітчизняної політичної думки	2	-
2.1.	Політична думка Стародавнього Сходу.		
2.2.	Політичні доктрини античності (Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон).		
2.3.	Основні риси політичної думки епохи Середньовіччя (А. Блаженний, Ф. Аквінський).		
2.4.	Політична думка епохи Відродження (Ренесансу) та Реформації.		
2.5.	Політичні ідеї Нового часу (XVI – XVIII ст.) (Т. Гоббс, Дж. Локк, Ш.Л. Монтеск'є, Ж.–Ж. Руссо)		
2.6.	Основні політичні теорії кінця XIX – початку XX ст.		
2.7.	Демократично-народницький напрям розвитку української політичної думки.		

№	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
3.	Політична влада та механізм її функціонування у соціумі	2	-
3.1.	Політична влада: сутність, структура, функції.		
3.2.	Особливості держави як системоформуючого інституту політичної системи суспільства.		
	Форми політичного правління.		
3.3.	Концепції правової держави та соціальної держави.		
3.4.	Політична система України: особливості, структура і		
3.5.	тенденції розвитку		
4.	Демократія та громадянське суспільство як принцип та спосіб організації політичної системи суспільства	2	-
4.1.	Демократія як спосіб організації та функціонування політичного життя, форма здійснення влади.		
4.2.	Форми демократії (безпосередня, представницька та професійна демократія).		
4.3.	Громадянське суспільство: поняття, генеза, ознаки.		
4.4.	Інститути громадянського суспільства як основа		
4.5.	демократичної політичної системи.		
	Особливості становлення і утвердження демократії та громадянського суспільства в Україні.		
5.	Політичні ідеології	2	-
5.1.	Політична ідеологія: сутність, структура, типологія та суспільні функції.		
5.2.	Сутність та еволюція лібералізму. Неолібералізм.		
5.3.	Консерватизм і неоконсерватизм: їх сутність та еволюція.		
5.4.	Соціалізм, соціал-демократизм, комунізм: спільне та відмінне, теоретичні засади, політична практика.		
5.5.	Націоналізм і релігійний фундаменталізм як політичні доктрини та їх сутність.		
6.	Політичні партії та громадсько-політичні рухи в суспільстві	2	-
6.1.	Походження і сутність політичних партій.		
6.2.	Класифікація політичних партій.		
6.3.	Громадсько-політичні рухи та організації: сутність, ознаки,		
6.4.	структура.		
6.5.	Особливості формування політичних рухів і партій в Україні.		
7.	Політична культура та політична свідомість	2	-
7.1.	Поняття, структура та основні функції політичної культури.		
7.2.	Політична свідомість як базовий елемент політичної культури.		
7.3.	Політична ідеологія як системоутворюючий елемент політичної культури.		

№	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
7.4. 7.5. 7.6.	Політична соціалізація особистості: фази та механізми. Політичні еліти як суб'єкти політики. Проблеми формування політичної еліти та інституту політичного лідерства в Україні.		
8.	Політичні технології та політичні комунікації	2	-
8.1. 8.2. 8.3. 8.4. 8.5. 8.6. 8.7. 8.8. 8.9. 8.10. 8.11.	Політичний ринок як ринок влади. Поняття "політичні технології": визначення, сутність, типологія. "Чорні", "білі" та "сірі" політичні технології. Основні політичні психотехнології. Політична комунікація: поняття, структура, функції. Засоби масової інформації (ЗМІ) у системі політичної комунікації. Проблеми захисту від масових маніпулятивних інформаційних операцій як складових політичних комунікацій. Вибори як політичний інститут. Основні принципи функціонування виборчого права. Структура виборчої системи. Типи виборчих систем. Виборчі технології: сутність та різновиди. Сучасні тенденції розвитку виборчих технологій: формування метатехнологій нового типу, поширення маніпулятивних технологій, «медіатизація» та «інтернетизація» технологічного арсеналу політичних виборів.		
9.	Україна в міжнародних політичних відносинах	2	-
9.1. 9.2. 9.3. 9.4. 9.5. 9.6.	Світова політика як соціальний феномен. Міжнародна політика: сутність, функції і мета. Суб'єкт та об'єкти міжнародного права. Засоби зовнішньої політики: політичні, економічні, військові, інформаційно-пропагандистські. Глобальні політичні проблеми сучасності і шляхи їх вирішення. Місце і роль України в сучасній геополітичній картині світу.		
	Усього	18	-

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Політологія як наукова система знань про політику

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Політика як соціальне явище.
- 1.2. Основні концепції політики.

- 1.3. Предмет, суб'єкт, об'єкт та основні функції політології.
- 1.4. Місце і роль політології в системі соціально-гуманітарного знання.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціальне явище, політика, суб'єкт політики, об'єкт політики, рівні функціонування політики, наука, політологія, об'єкт політології, предмет політології, основні функції політології, соціально-гуманітарне знання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: політика як соціальне явище; походження політики; сутність політики; основні функції політики; становлення політології як науки і навчальної дисципліни; зв'язок політології з іншими гуманітарними науками.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Основні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної політичної думки

Питання для усного опитування та дискусії

1. Політична думка Стародавнього Сходу.
2. Політичні доктрини античності (Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон).
3. Основні риси політичної думки епохи Середньовіччя (А. Блаженний, Ф. Аквінський) та епохи Відродження (Ренесансу).
4. Просвітницько-раціоналістичний період розвитку політичної думки.
5. Генеза української суспільно-політичної думки.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: політика, політологія, історія, людина, мислитель, монархія, правитель, республіка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутності політичної думки Стародавнього Сходу; політичні доктрини античності; впливу римського права на політику; основні риси політичної думки епохи Середньовіччя, Відродження та Нової доби; громадянську концепцію Ж. Бодена, Н. Макіавеллі; політичні ідеї Т. Гоббса, Дж. Локка, Ш.Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо; марксистські погляди на політику; джерела формування української суспільно-політичної думки та її генезу.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Політична влада та політичні системи суспільства

Питання для усного опитування та дискусії

1. Влада як соціальне явище.
2. Політична влада та її основні риси.
3. Держава як системоформуючий інститут політичної системи.
4. Типи, структура та основні функції політичної системи.
5. Легітимність і криза легітимності державної влади.
6. Політична система України: особливості, структура і тенденції розвитку.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: влада, політична влада, політична система суспільства, легітимність державної влади.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутність державної влади; структура державної влади; основні функції державної влади; структура політичної системи суспільства; основні функції політичної системи суспільства; типологія політичних систем суспільства.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Демократія та громадянське суспільство як принцип та форми організації політичної системи суспільства (2 год.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Демократія як політичне і правове явище.
2. Суть, принципи, основні ознаки та форми демократії.
3. Основні концепції демократії (класична, ліберальна, соціальна, представницька, плюралістична, елітарна, плебісцитарна, партиципальна та ін.).
4. Громадянське суспільство: поняття, генеза, ознаки.
5. Особливості формування та утвердження в Україні засад демократії та громадянського суспільства.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: демократія, громадянське суспільство, інститути громадянського суспільства, масове суспільство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: сутність демократії, основні концепції демократії; сутність громадянського суспільства; інститути громадянського суспільства.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Політичні ідеології (2 год.)

Питання для усного опитування та дискусії

1. Роль ідеології та цінностей в суспільному житті.
2. Політична ідеологія: сутність, структура, типологія та суспільні функції.
3. Сутність та еволюція лібералізму. Неолібералізм.
4. Консерватизм і неоконсерватизм: їх сутність та еволюція. Політичні партії: сутність, ознаки, структура.
5. Соціалізм, соціал-демократизм, комунізм: спільне та відмінне, теоретичні засади, політична практика.
6. Націоналізм і релігійний фундаменталізм як політичні доктрини та їх сутність.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: цінності, ідеологія, політична ідеологія, лібералізм, неолібералізм, консерватизм,

неоконсерватизм, соціалізм, соціал-демократизм, націоналізм, релігійний фундаменталізм, партії, політичні партії, громадсько-політичний рух, вибори, виборчі технології, маніпуляції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: теорії походження цінностей; сутність, структура, типологія та суспільні функції політичної ідеології; сутність, ознаки, структура політичних партій та громадсько-політичних рухів; сутність виборчих технологій.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Політичні партії та громадсько-політичні рухи в суспільстві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Походження, сутність та функції політичних партій.
2. Типи політичних партій.
3. Партійні системи, їх типологізація, переваги та недоліки.
4. Виборча кампанія як елемент боротьби політичних партій за владу.
5. Специфіка громадсько-політичних рухів та організацій, їх відмінність від політичних партій.
6. Особливості формування політичних рухів і партій в Україні.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: партії, функції політичних партій, типи політичних партій, партійні системи, громадські об'єднання та рухи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: походження і сутність політичних партій, мета партії, характер організації партії, зміст ідеології партії, діяльність партії щодо забезпечення соціальної бази, структура партії: лідери партії, партійний апарат, ідеологи партії, рядові члени партії.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Політична культура та політична свідомість

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття, структура та основні функції політичної свідомості та політичної культури.
2. Політична свідомість як базовий елемент політичної культури.
3. Політична соціалізація особистості: фази та механізми.
4. Політична культура та політична свідомість сучасного українського суспільства.
5. Сутність, типологія і функції політичної еліти.
6. Сучасна політична еліта України, її відмінні риси та особливості формування.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: політична культура, політична свідомість, політична еліта, закон «Циркуляції еліт», закон «Олігархізації еліт», політичний лідер, політичне лідерство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: поняття політичної культури; політичної свідомості; політичної еліти; причини елітизму; політичні еліти як суб'єкти політики; теорія еліт Г. Москі; теорія еліт В. Парето; теорія еліт Р. Міхельса; сутність політичного лідерства; стилі і типи політичного лідерства.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Політичні технології та політичні комунікації

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття “політичні технології”: визначення, сутність, типологія.
2. Політичний маркетинг і політичні технології.
3. Структура політичної комунікації.
4. Засоби масової інформації (ЗМІ) у системі політичної комунікації.
5. Проблеми захисту від масових маніпулятивних інформаційних операцій як складових політичних комунікацій.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є політичні технології; політичний маркетинг; засоби масової інформації; маніпулятивні інформаційні операції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: політичний ринок як ринок влади; сутність комунікацій як елемента політичного процесу; ЗМІ і проблема формування суспільної свідомості, політичної культури людей; особливості політичної комунікації в Україні.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Україна в міжнародних політичних відносинах

Питання для усного опитування та дискусії

1. Світова політика як соціальний феномен.
2. Засоби зовнішньої політики: політичні, економічні, військові, інформаційно-пропагандистські.
3. Глобальні політичні проблеми сучасності і шляхи їх вирішення.
4. Роль міжнародних організацій у світовому політичному процесі.
5. Україна на міжнародній арені.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : поняття, типи і види міжнародних відносин, суб’єкт та об’єкт міжнародного права, глобалізація, глобалістика, міжнародні відносини, міжнародна політика, міжнародна інтеграція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: основні тенденції у сучасному світовому політичному процесі; сутність та основні завдання зовнішньої політики держави; сучасні глобальні політичні проблеми та шляхи їх подолання; сутність сучасних процесів міжнародної інтеграції; сутність та завдання сучасних міжнародних організацій.

Тестові завдання з курсу «Політологія»:

1. Що таке політологія?
 - a. Політологія – це міждисциплінарна, інтегральна наука про політику в усіх її проявах, що включає весь комплекс знань про політику.
 - b. Політологія – це наука, спрямована на вивчення та аналіз політичних явищ і процесів, закономірностей їх розвитку, вироблення методології пізнання політичної дійсності.

- c. Політологія – це наука про сутність, форми і закономірності виникнення, функціонування та розвитку політичних систем.
 - d. Політологія – це наука про владу.
2. Що таке політика?
- a. Політика – це сфера відносин з приводу організації та управління соціальними процесами.
 - b. Політика – сфера відносин з приводу організації і функціонування влади в суспільстві.
 - c. Політика – це сфера суспільного життя, в якій реалізуються соціально-економічні та духовні інтереси індивідів і соціальних груп.
 - d. Політика – це діяльність, пов'язана з регулюванням суспільних відносин за допомогою правових норм.
3. Політика – це мистецтво.
- a. Які елементи виділяють в структурі політики?
 - b. Політичні процеси.
 - c. Політичну культуру.
4. Політичні інститути.
- a. Політичну соціалізацію.
 - b. Політичні конфлікти.
 - c. Що таке «політична влада»?
 - d. Влада – це сила, могутність.
 - e. Влада – це можливість і здатність одного учасника відносин робити визначальний вплив впливати на поведінку інших.
 - f. Влада – ці правила взаємин між окремими індивідами і соціальними інститутами.
5. Що таке легітимність політичної влади?
- a. Юридична законність влади.
 - b. Схвалення влади населенням, переконаність у необхідності підпорядкування.
 - c. Верховенство і повнота влади держави на всій його території, а також незалежність і рівноправність у міжнародних відносинах.
 - d. Здатність впливати на поведінку окремих людей, соціальних груп, організацій або суспільства в цілому з метою досягнення певних цілей.
6. Що таке політична еліта?
- a. Політична еліта – це самостійна, нечисленна, володіє особливими якостями соціальна група, що займає найбільш високу позицію в суспільстві і приймаюча безпосередню участь у виробленні і здійсненні рішень, пов'язаних з використанням політичної влади.
 - b. Політична еліта – це соціальна група, що володіє виключним правом на встановлення правових норм, що регулюють всю систему суспільних відносин, визначення правового статусу органів державної влади та місцевого самоврядування, застосування насильства, визначення прав і свобод людини і громадянина.
 - c. Політична еліта – це сукупність осіб, які мають право на керування всім суспільством в силу легальності, яка обумовлена використанням встановлених формальних процедур і правил.
7. Що таке політичне лідерство?
- a. Діяльність з визначення цілей і шляхів їх досягнення.
 - b. Забезпечення реалізації потреб розвитку суспільства і його підсистем.

- c. Відношення домінування і підпорядкування, засновані на здатності приймати рішення і робити вплив.
 - d. Вплив особи, наділеного політичною владою, на суспільство, політичну організацію чи соціальну групу.
8. Що таке політична система?
- a. Політична система – це система державних органів і установ.
 - b. Політична система – це взаємозв'язок держави і організацій, які займаються політичною діяльністю.
 - c. Політична система – це сукупність політичних інститутів, норм і цінностей, а також методів реалізації політичної влади.
9. Виберіть з перерахованих визначень держави найбільш точне:
- a. Держава – це сукупність організацій та установ, що реалізують функції управління в рамках певної території на основі встановлених юридичних норм і правил.
 - b. Держава – це система органів та інститутів, що здійснюють владні повноваження на основі верховенства права, поділу влади і визнання рівності і свободи за всіма учасниками суспільних відносин.
 - c. Держава – це центральний інститут політичної системи суспільства, який створюється для організації і управління життям населення на певній території за допомогою публічної влади, що має обов'язковий характер.
10. Яку мету переслідують групи інтересів?
- a. Взаємодія зі структурами влади.
 - b. Завоювання і використання політичної влади.
 - c. Реалізація групового інтересу.
 - d. Контроль за діяльністю інститутів державної влади.
11. Що входить в структуру політичної культури?
- a. Політичний досвід.
 - b. Політичні процеси.
 - c. Політична поведінка.
 - d. Політична влада.
 - e. Політична свідомість.
12. Що таке політична ідеологія?
- a. Система політичних ідей і уявлень, що відбивають інтереси, світогляд, і ідеали індивідів і соціальних груп.
 - b. Стійкі, некритичні, емоційно забарвлені образи, уявлення про політичні події, явища і процеси.
 - c. Вплив індивідів і соціальних груп на політичну систему, її елементи, а також процес прийняття політичних рішень.
13. Що таке політичний процес?
- a. Універсальна форма організації суспільства, центральний елемент політичної системи.
 - b. Сукупність державних і недержавних установ, норм і цінностей, а також методів реалізації політичної влади.
 - c. Функціональна сторона політичної системи, яка відображає сукупність засобів, за допомогою яких здійснюється політична влада.
 - d. Сукупність видів діяльності суб'єктів політичних відносин, що відображає стадії розвитку політичної системи.
14. Що таке політична модернізація?
- a. Сукупність правил, засобів і методів досягнення конкретних політичних цілей.

- b. Процес, пов'язаний з формуванням або оновленням інститутів політичної системи, а також характеру політичних відносин.
 - c. Зміна характеру формування політичної еліти і системи її взаємин з масами.
15. Що таке геополітика?
- a. Метод політологічного дослідження, заснований на порівняльній характеристиці політичних систем.
 - b. Політична концепція міжнародних відносин, вивчає обумовленість політичних процесів економіко-географічними факторами.
 - c. Політична концепція, що використовує екологічний імператив в глобальних міжнародних процесах.
 - d. Дослідження політичних аспектів загальнолюдських проблем.
 - e. Формування теоретико-методологічних основ досліджень загальноцивілізаційних конфліктів.
16. У який історичний період політична наука оформилась як самостійна наукова дисципліна?
- a. 6 – 5 ст. до н.е.
 - b. 12 – 13 ст.
 - c. Кінець 19 ст. – Початок 20 ст.
 - d. Середина 20 ст.
17. Вкажіть основні види ресурсів влади.
- a. Економічні ресурси.
 - b. Інформаційні ресурси.
 - c. Демографічні ресурси.
 - d. Нормативні ресурси.
 - e. Легальні ресурси.
18. Визначте, які судження є правильними:
- a. Політична система – це система державних органів.
 - b. У політичну систему входять всі організації, які існують в суспільстві.
 - c. У політичну систему входять всі організації, які створені тільки для політичних цілей.
 - d. У політичну систему включені держава і ті організації, які займаються політичною діяльністю.
19. Який з перерахованих елементів входить до складу політичної системи суспільства?
- a. Держава.
 - b. Громадянське суспільство.
 - c. Політичні ідеології.
 - d. Політична культура.
 - e. Церква.
20. Вкажіть ознаку тоталітарного політичного режиму.
- a. Гарантії прав і свобод людини.
 - b. Існування єдиної, загальнообов'язкової ідеології.
 - c. Наявність політичної опозиції, ідеологічного плюралізму.
 - d. Наявність громадянського суспільства.
 - e. Багатопартійність.
21. Різновидами тоталітарного режиму є:
- a. Конструктивізм.
 - b. Лібералізм.
 - c. Фашизм.
 - d. Соціал-демократія.

- е. Консерватизм.
22. Виберіть з перерахованих визначень держави найбільш точне:
- Держава – це сукупність організацій та установ, що реалізують функції управління в рамках певної території на основі встановлених юридичних норм і правил.
 - Держава – це система органів та інститутів, що здійснюють владні повноваження на основі верховенства права, поділу влади і визнання рівності і свободи за всіма учасниками суспільних відносин.
 - Держава – це центральний інститут політичної системи суспільства, який створюється для організації і управління життям населення на певній території за допомогою публічної влади, що має обов'язковий характер.
23. Обов'язковими ознаками держави є:
- Територія.
 - Пост президента.
 - Апарат державної влади.
 - Населення.
 - Конституція.
24. Визначте, які судження виражають зміст президентської форми правління:
- Президент є главою держави.
 - Президент не має права розпускати парламент.
 - Уряд формується парламентом.
 - Президент і парламент обираються всенародно.
 - Президент є главою держави і уряду.
25. Якій формі республіканського правління властиве таке положення:
- Уряд формується з членів партій, що отримали більшість на виборах до парламенту країни?
 - Парламентській республіці.
 - Президентській республіці.
 - Змішаній республіці.
26. Які з перерахованих тверджень характеризують правову державу?
- Правова держава – це держава, в якій існує право.
 - Правова держава – це форма організації державної влади, яка створює умови для забезпечення прав і свобод особистості, людини.
 - Правова держава – це держава, заснована на пануванні верховенства права, самообмеження державної влади, взаємної відповідальності громадян і держави.
27. Які із суджень є не вірними?
- Усі партії поділяються тільки за класовою ознакою.
 - Усі партії мають індивідуальне фіксоване членство.
 - Усі партії мають на меті боротьбу за державну владу.
 - Партії обмежують свою діяльність лише виборами.
28. До основних видів політичних процесів відносять:
- Внутрішньополітичні і зовнішньополітичні.
 - Відкриті і приховані (латентні).
 - Легітимні і нелегітимні.
 - Еволюційні і революційні.
 - Легальні і нелегальні.
 - Глобальні та регіональні.
 - Тривалі і короткочасні.
29. Що таке політична модернізація?

- a. Сукупність правил, засобів і методів досягнення конкретних політичних цілей.
 - b. Процес, пов'язаний з формуванням або оновленням інститутів політичної системи, а також характеру політичних відносин.
 - c. Протиріччя між процесом диференціації й здатністю політичної системи до інтеграції.
 - d. Протиборство різноспрямованих політичних сил з метою реалізації їхніх інтересів за умов протидії
 - e. Зміна характеру формування політичної еліти і системи її взаємин з масами.
30. Що таке світова політика?
- a. Система зв'язків між державами.
 - b. Взаємодія різних суб'єктів політики на міжнародній арені.
 - c. Система міждержавних відносин.
 - d. Практична реалізація національних інтересів держави.
31. У чому полягає поліцентризм сучасної світової політики?
- a. У зростанні взаємовпливу різних суб'єктів міжнародних відносин.
 - b. У дезінтеграції міжнародних відносин.
 - c. У посиленні влади наддержав.
 - d. У біполярності світу.
32. В якому році була заснована ООН?
- a. 1945.
 - b. 1914.
 - c. 1990.
 - d. 1948.
 - e. 1950.
33. У чому полягає поліцентризм сучасної світової політики?
- a. У зростанні взаємовпливу різних суб'єктів міжнародних відносин.
 - b. У дезінтеграції міжнародних відносин.
 - c. У посиленні влади наддержав.
 - d. У біполярності світу.
34. Що таке політична ідеологія?
- a. Система політичних ідей і уявлень, що відбивають інтереси, світогляд, і ідеали індивідів і соціальних груп.
 - b. Стійкі, некритичні, емоційно забарвлені образи, уявлення про політичні події, явища і процеси.
 - c. Вплив індивідів і соціальних груп на політичну систему, її елементи, а також процес прийняття політичних рішень.

1.5. Самостійна робота студентів

35. Тема 1. Політологія як наукова система знань про політику

- 36. Місце і роль політичної науки в системі суспільствознавчих навчальних дисциплін.
- 37. Особливості розвитку політології в Україні.
- 38. Політика як мистецтво.
- 39. Конформізм і нонконформізм в політичному житті.

Тема 2. Основні етапи розвитку зарубіжної та вітчизняної політичної думки

- 1. Історичні передумови виникнення політичної думки в стародавні часи та епоху античності.
- 2. Соціально-політичні погляди у період Середньовіччя, в епоху Відродження та Просвітництва.

3. Владні взаємини та суспільно-політична думка Київської Русі.
4. Конституція П.Орлика.
5. Становлення і розвиток української політичної думки в XIX – XX ст.

Тема 3. Політична влада та механізм її функціонування у соціумі

1. Влада як явище суспільно-політичного життя, її історичні форми: сучасне теоретичне бачення.
2. Легітимність політичної влади: поняття та сутність.
3. Типи легітимності політичної влади.
4. Проблеми формування й функціонування влади в Україні та особливості легітимної політичної влади в нових незалежних державах (Конституція України 1996 р.).

Тема 4. Демократія як принцип та спосіб організації політичної системи суспільства

1. Громадянське суспільство як основа демократичної політичної системи.
2. Сутність, формування, структура та чинники розвитку громадянського суспільства.
3. Парламентаризм як основа демократії: його види та функції.
4. Громадянське суспільство в Україні: процес формування та розвитку за роки незалежності.

Тема 5. Політичні ідеології.

1. Генеза і роль політичної ідеології в суспільстві.
2. Політична ідеологія як стрижень політичної культури.
3. Класичні ідеологічні ідеології: базові принципи та сутнісні розбіжності.

Тема 6. Політичні партії та громадсько-політичні рухи в суспільства

1. Громадські рухи, об'єднання та організації.
2. Історія виникнення та сучасні концепції політичних партій.
3. Етапи становлення партійної системи України.
4. Електоральна стратегія сучасних українських партій.

Тема 7. Політична свідомість та політична культура

1. Структура політичної культури, типи та основні функції.
2. Політична свідомість та її соціальна роль в життєдіяльності суспільства.
3. Суть політичної етики та моральні критерії політичної діяльності.
4. Політична соціалізація особи як складовий процес політичної культури.

Тема 8. Політичні технології та політичні комунікації

1. Політичні технології як інструмент політичної практики.
2. Суть політичної етики та моральні критерії політичної діяльності.
3. "Чорні", "білі" та "сірі" політичні технології.
4. Основні психотехнології.
5. Засоби масової інформації (ЗМІ) як основний чинник політичних комунікацій.
6. ЗМІ і політичне маніпулювання.
7. Інтернет як засіб мережевої війни.

Тема 9. Україна в міжнародних політичних відносинах

1. Міжнародні відносини як система і місце у ній політичних відносин.
2. Міжнародна та зовнішня політики у житті суспільства.
3. Особливості міжнародної ситуації на сучасному етапі.

4. Україна та сучасні глобалізаційні процеси.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальними завданнями студента є завдання для самостійної роботи.

1.5.1. Вимоги до виконання та оформлення студентами індивідуальних завдань (самостійної роботи)

Індивідуальним завданням студента є завдання для самостійної роботи, яке виконується студентом індивідуально.

Індивідуальні завдання кожним студентом здійснюються протягом семестру у письмовому вигляді на аркушах А-4, які послідовно вкладаються папку зі скорозшивачем (без файлів!). Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється. Титульний аркуш оформляється за зразком 1.

Другим аркушем у папці є Зміст, у якому зазначається вид робіт та в окремій колонці – сторінка папки, на якій розташоване відповідне виконане студентом завдання. Зміст оформляється за зразком 2.

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см.

Виконані індивідуальні завдання по кожній темі студент обов'язково повинен здати на перевірку до початку складання підсумкового контролю (екзамену). Індивідуальні завдання виконуються за вимогами, єдиними для усіх студентів.

1. 6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

1. Місце і роль політології в системі соціально-гуманітарного знання.
2. Політика як соціальне явище.
3. Основні концепції політики.
4. Предмет, суб'єкт, об'єкт та функції політології.
5. Політична думка Стародавнього Сходу.
6. Політичні доктрини античності (Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон).
7. Основні риси політичної думки епохи Середньовіччя (А. Блаженний, Ф. Аквінський).
8. Політична думка епохи Відродження (Ренесансу).
9. Політичні вчення епохи Реформації.
10. Просвітницько-раціоналістичний період розвитку політичної думки.
11. Громадянська концепція (Ж. Боден, Н. Макіавеллі).
12. Політичні ідеї Нового часу (XVI – XVIII ст.) (Т. Гоббс, Дж. Локк, Ш.Л. Монтеск'є, (Ж.–Ж. Руссо).
13. Марксистські погляди на політику.
14. Основні політичні теорії кінця XIX – початку XX ст.
15. Джерела формування української суспільно-політичної думки.
16. Політичні ідеї мислителів княжої доби (IX-XIV ст.).
17. Політична думка в Україні за литовсько-польської доби (XIV-XVII ст.) і козацько-гетьманської держави (XVII-XVIII ст.).
18. Демократично-народницький напрям розвитку української політичної думки.
19. Влада як соціальне явище.
20. Політична влада та її основні риси.
21. Об'єкти та суб'єкти політичної влади.
22. Принцип розподілу політичної влади.

23. Легітимність і криза легітимності державної влади.
24. Система політичної влади в Україні.
25. Структура і основні функції політичної системи.
26. Типи політичних систем.
27. Сутність політичних режимів та їх типи.
28. Характерні ознаки демократичного, авторитарного та тоталітарного політичних режимів.
29. Політична система України: особливості, структура і тенденції розвитку.
30. Держава як системоформуючий інститут політичної системи суспільства
31. Основні теорії виникнення держави.
32. Форми політичного правління.
33. Концепція правової держави.
34. Концепція соціальної держави.
35. Суть, принципи та основні ознаки демократії.
36. Форми демократії (безпосередня, представницька та професійна демократія).
37. Основні концепції демократії (класична, ліберальна, соціальна, представницька, плюралістична, елітарна, плебісцитарна, партиципальна та ін.).
38. Особливості становлення та утвердження демократії в Україні.
39. Громадянське суспільство: поняття, генеза, ознаки.
40. Інститути громадянського суспільства як основа демократичної політичної системи.
41. Особливості формування громадянського суспільства в Україні.
42. «Масове суспільство» як альтернатива громадянському суспільству.
43. Політична ідеологія: сутність, структура, типологія та суспільні функції.
44. Сутність та еволюція лібералізму. Неолібералізм.
45. Консерватизм і неоконсерватизм: їх сутність та еволюція.
46. Соціалізм, соціал-демократизм, комунізм: спільне та відмінне, теоретичні засади, політична практика.
47. Націоналізм і релігійний фундаменталізм як політичні доктрини та їх сутність.
48. Партиїні системи, їх типологізація, переваги та недоліки.
49. Класифікація політичних партій.
50. Характеристика основних політичних партій в Україні: загальні і відмінні риси.
51. Специфіка громадсько-політичних рухів та організацій, їх відмінність від політичних партій.
52. Особливості формування політичних рухів і партій в Україні.
53. Вибори як політичний інститут.
54. Основні принципи функціонування виборчого права.
55. Типи виборчих систем.
56. Виборчі технології: сутність та різновиди.
57. Виборчі технології як індикатор політичного режиму в Україні.
58. Поняття, структура та основні функції політичної культури.
59. Критерії визначення рівня політичної культури.
60. «Громадянська культура». Політичні субкультури.
61. Шляхи і чинники формування політичної культури особистості.
62. Політична свідомість як базовий елемент політичної культури.
63. Рівні функціонування політичної свідомості.
64. Політична ідеологія як системоутворюючий елемент політичної культури.
65. Політична соціалізація особистості: фази та механізми.
66. Політична культура та політична свідомість сучасного українського суспільства.

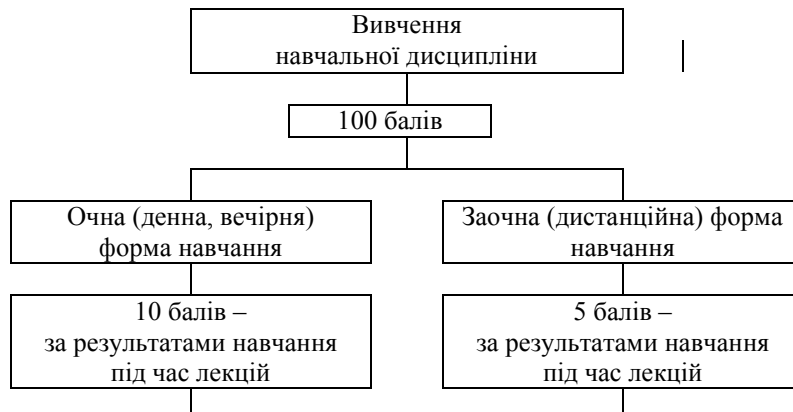
67. Політичні еліти як суб'єкти політики.
68. Сучасні теорії еліт (концепції макіавеллістської школи, ціннісні теорії, концепції демократичного елітизму, ліволіберальні теорії еліт).
69. Циркуляція і селекція політичних еліт.
70. Основні теорії лідерства.
71. Функції політичного лідера.
72. Проблеми формування політичної еліти та інституту політичного лідерства в Україні.
73. Політичний ринок як ринок влади.
74. Поняття “політичні технології”: визначення, сутність, типологія.
75. Політичний маркетинг і політичні технології.
76. Сутність комунікацій як елемента політичного процесу.
77. Структура політичної комунікації.
78. Засоби масової інформації (ЗМІ) у системі політичної комунікації.
79. Політика, ЗМІ та влада: стереотипи та нові технології взаємовідносин.
80. Проблеми захисту від масових маніпулятивних інформаційних операцій як складових політичних комунікацій.
81. Особливості політичної комунікації в Україні.
82. Міжнародна політика: сутність, функції і мета.
83. Суб'єкт та об'єкти міжнародного права.
84. Засоби зовнішньої політики: політичні, економічні, військові, інформаційно-пропагандистські.
85. Поняття, типи і види міжнародних відносин.
86. Методи і способи регулювання міжнародних конфліктів.
87. Глобальні політичні проблеми сучасності і шляхи їх вирішення.
88. Особливості і тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин.
89. Роль міжнародних організацій у світовому політичному процесі.
90. Україна в міжнародних політичних відносинах.

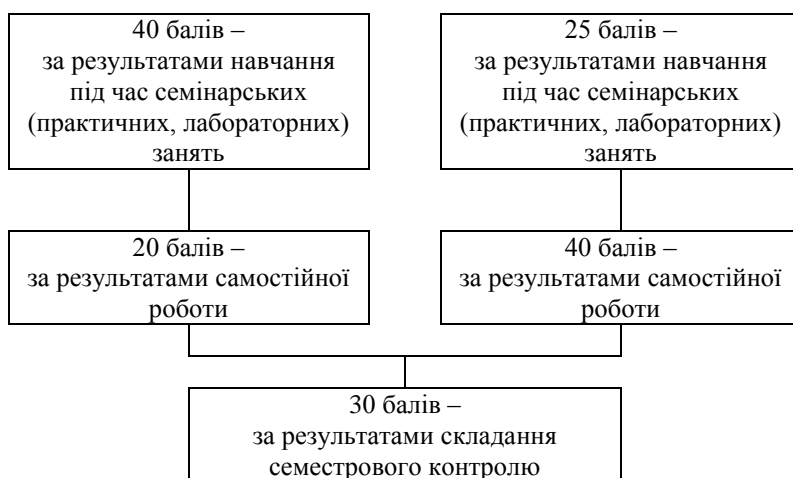
1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Політика як соціальне явище.
2. Політична соціалізація особистості: фази та механізми.
3. Україна в міжнародних політичних відносинах.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 лекційних занять.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	4,7	5,3	6,0	6,3	7,7	8,0	8,7	9,3	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	15 тем	Номер теми															Усього балів	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	5															5	
	Усього балів																20	

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ : Національна академія управління, 2016. 235 с.
2. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 766 с.
3. Історія політичної думки: підр. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ-2000», 2017. 1000 с.
4. Погорілий Д.Є. Політологія. 100 питань – 100 відповідей. Київ : 2008. 232 с.
5. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищої освіти. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
6. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів : «Новий Світ – 2000», 2015. 779 с.
7. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
8. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. Львів : Ліга-прес, 2015. 668 с.

Тема 2

1. Аристотель. Політика (пер. з давньогрецької та передмова О. Кислюка). Київ : Основи, 2003. 239 с.
2. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ : Національна академія управління, 2016. 235 с.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ: Основи, 1994. 261 с.
4. Гегель Г. В. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / пер. з нім. Р. Осадчука та М. Кушніра. Київ : Юніверс, 2000. 329 с.
5. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2014. 766 с.
6. Історія політичної думки: підр. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ-2000», 2017. 1000 с.
7. Кресіна І. О., Кресін О. В. Гетьман Пилип Орлик і його Конституція. Київ : 1993. 80 с.
8. Липинський В. Вступне слово для читачів із ворожих таборів; Листи до братів-хліборобів / за заг. ред. Л. Івшиної. Київ : ПрАТ «Українська прес-група», 2012. 31 с.
9. Макіавеллі Нікколо. Державець / Флорентійські хроніки. Харків : Будинок друку, 2013. 470 с.
10. Мор Томас. Утопія // Комапанелла Томазо. Місто сонця. Київ : Всесвіт, 2002. 194 с.
11. Погорілий Д.Є. Політологія. 100 питань – 100 відповідей. Київ : 2008. 232с.
12. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищої освіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
13. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.].Львів: «НовийСвіт – 2000», 2015. 779 с.
14. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
15. Потульницький В. А. Історія української політології. Київ : Либідь, 1992. 232 с.

Тема 3

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ: Національна академія управління, 2016. 235 с.

2. Висоцький О. Ю. Політична влада в Україні: проблеми легітимізації та модернізації. Дніпропетровськ : Інновація, 2012. 130 с.
3. Політичні інститути і форми правління: проблеми організації та функціонування URL: <http://www.social-science.com.ua/публікація/991>.
4. Погорілий Д.Є. Політологія. 100 питань – 100 відповідей. Київ, 2008. 232 с.
5. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / Ф. М. Рудич та ін. – Національна академія наук України. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. 483 с.
6. Політична система сучасного суспільства: навч. посіб. / В. Мадіссон та ін. Київ: КНУТД, 2015. 183 с.
7. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у 2-х томах / за ред. О. В. Скрипнюка. Національна академія правових наук України. Київ : Логос, 2010.
8. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищої освіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
9. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів : «НовийСвіт – 2000», 2015. 779 с.
10. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Гришук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
11. Про політичні партії України: Закон України від 16.10.2007 р. № 23 від 16.10.2007 (Документ 2365-14, чинний, поточна редакція – від 26.11.2006, підстава 1540-19) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
12. Рябцев Г. Політична система суспільства: навч. посіб. Київ: Психея, 2015. 71 с.
13. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. Львів: Ліга-прес, 2015. 668 с.
14. Політичні інститути і форми правління: проблеми організації та функціонування. URL: <http://www.social-science.com.ua/публікація/991>.

Тема 4

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ: Національна академія управління, 2016. 235 с.
2. Виговський Л. А. Вплив громадянського суспільства на процес утвердження публічної політики в Україні //Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «Шістнадцяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 20-21 жовтня 2017 року): [у 2-х част.]. Частина перша. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017. С. 11-13.
3. Висоцький О. Ю. Політична влада в Україні: проблеми легітимізації та модернізації. Дніпропетровськ:Інновація, 2012. 130 с.
4. Погорілий Д.Є. Політологія. 100 питань – 100 відповідей. К., 2008. 232с.
5. Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / Ф. М. Рудич та ін. – Національна академія наук України. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. 483 с.
6. Політична система сучасного суспільства: навч. посіб. Київ: КНУТД, 2015. 183 с.
7. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у 2-х томах / за ред. О. В. Скрипнюка. – Національна академія правових наук України. Київ: Логос, 2010.
8. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищої освіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.

9. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 779 с.
10. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
11. Рябцев Г. Політична система суспільства: навч. посіб. Київ: Психея, 2015. 71 с.
12. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. Львів: Ліга-прес, 2015. 668 с.
13. Політичні інститути і форми правління: проблеми організації та функціонування. URL <http://www.social-science.com.ua/публікація/991>.

Тема 5

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ: Національна академія управління, 2016. 235 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищо освіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
3. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 779 с.
4. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
5. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. Львів: Ліга-прес, 2015. 668 с.

Тема 6

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ: Національна академія управління, 2016. 235 с.
2. Виговський Л.А. Соціологічні дослідження як засіб маніпулятивного впливу на електорат // Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави: збірник тез XXV щорічної звітної наукової конференції науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (м. Хмельницький, 18 лютого 2021 року). Хмельницький : ХУУП, 2021. С. 175-177.
3. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищої освіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
4. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 779 с.
5. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.
6. Латигіна А. Основні критерії, принципи та рівні здійснення демократії. URL http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pome/2009_3/PDF/07_Latygina.pdf

Тема 7

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підр. Київ: Національна академія управління, 2016. 235 с.
2. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2014. 766 с.
3. Історія політичної думки: підр. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ-2000», 2017. 1000 с.
4. Політична система сучасного суспільства: навч. посіб. / В. Мадіссон та ін. – Київ: КНУТД, 2015. 183 с.

5. Політологічний енциклопедичний словник: навч. посіб. для здобув. вищої освіти. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
6. Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для здобувачів вищої освіти ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів: «НовийСвіт – 2000», 2015. 779 с.
7. Політологія: хрестоматія / [Гетьманчук М. П., Грищук О. В., Титаренко Д. М., Сусліков В. Є.] / за ред. Гетьманчука М. П. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 600 с.